ARAŞTIRMA MAKALESİ

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE SINAV KAYGILARININ ANALİZİ

ANALYSIS OF ACCOUNTING EXAM ANXIETY OF STUDENTS TAKING ACCOUNTING EDUCATİON

Öğr. Gör. Dr. Meltem GÜL*

ÖZ

Akademik bir performans değerlendirme aracı olarak sınavlar en çok tercih edilen yöntemlerdir. Sınavlara karşı geliştirilen sınav kaygısı ise, akademik ortamlarda ciddi psikolojik sorunlar üretebilen ve akademik başarıyı engelleyebilen ilgili ve oldukça karmaşık bir konudur. Bu çalışmada muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları ele alınmıştır. Çalışma Fırat Üniversitesinde eğitim gören muhasebe ve vergi uygulama bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin muhasebe sınav kaygılarını tespit etmek için anket uygulanmıştır. Sonuçlar SPSS programında frekans dağılımı, bağımsız t testi ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe sınavlarını çok fazla önemsedikleri bu sınavdan elde edecekleri bir başarının diğer sınavlarında kendilerine güvenmelerini sağlayacağı tespit edilmiştir. Muhasebe sınav kaygısı ve demografik verilere göre bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak kız öğrencilerin, sınav kaygısını oluşturan bir unsur olan heyecan durumuna erkek öğrencilere göre daha fazla sahip olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın ilgili alan yazınına katkı sağlayarak tüm muhasebe akademisyenlerinin ilgisini çekeceği düşünülmektedir.

Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından çalışmanın etik kurul izni 07.04.2022 tarihinde 06 sayılı 16 nolu karar ile alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Sınavı, Kaygı

*Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, m.gul@firat.edu.tr ORCID: https://orcid.org/:0000-0002-8085-0704

Makale Geliş Tarihi : 07.11.2023
Kabul Tarihi : 09.03.2023

ABSTRACT

Exams are the most preferred methods as an academic performance evaluation tool. Test anxiety, which is developed against exams, is a related and quite complex issue that can produce serious psychological problems in academic environments and hinder academic success. In this study, the accounting exam anxiety of the students who receive accounting education is discussed. The study was carried out with the students of accounting and tax application department studying at Fırat University. A questionnaire was applied to determine the accounting exam anxiety of the students. The results were analyzed with frequency distribution, independent t test and ANOVA test in SPSS program. According to the results obtained, it has been determined that students attach great importance to accounting exams and that a success they will get from this exam will enable them to trust themselves in other exams. No difference was found according to accounting exam anxiety and demographic data. However, it has been determined that female students have more excitement, which is an element of test anxiety, than male students. It is thought that this study will attract the attention of all accounting academicians by contributing to the related literature.

Keywords: Accounting Education, Accounting Exam, Anxiety

1. GİRİŞ

Kaygı, beklenen kaynağı belirsiz bir tehlikenin bedensel ve ruhsal zarara uğrama olasılığına karşı geliştirilen bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Özpolat, 2019, s.87). Hayatın her alanında ortaya çıkması muhtemel olan kaygının, sınav zamanlarda ortaya çıkması sınav kaygısı olarak adlandırılır. Sınav kaygısı ise; duruma özgü bir özellik olarak, yani özellikle sınavlar ve performansla ilgili durumlar karşısında artan kaygı ile tepki verme eğilimi olarak kavramsallaştırılabilir (Hodapp vd. 1995, s.112). Sınav kaygısı, öğrenciler arasında sıklıkla performans düşüşü ve ciddi psikolojik sorunların eşlik ettiği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sınav kaygısının akademik performansta bir düşüşe yol açabileceği muhtemeldir. Ancak kaygı devam ettikçe etkilenen kişinin kariyerine de engel olabilmektedir (Saß vd. 1996,s.42). Sınav kaygısı tüm bilimlerde ortaya çıkması muhtemel bir olgudur. Ancak öğrenci nezdinde sayısal ve karmaşık olduğu kabul edilen derslerde kaygının da daha fazla ortaya çıkması olasıdır. Öğrencilerin algılarını

ve endişelerini anlamak, akademik deneyimi ve performansı iyileştirmede kritik bir kaldıraçtır (Kruger, 2011,s.40). Ancak derse yönelik oluşan olumsuz tutum ve kaygı benzer şekilde sınavlara da yansımaktadır.

Dünyanın her yerinde muhasebe, işletme programlarının en zorlu konularından biri olarak kabul edilmektedir. Bu genellikle yüksek başarısızlık oranıyla ilişkilidir. Muhasebe, hem eğitimciler hem de öğrenciler için kaygı yaratan sıkıcı, kalemi zorlayan bir konu olarak görülmektedir (Ameen, Guffey ve Jackson, 2002, s.18). Diğer sosyal bilim alanlarından farklı olarak, muhasebe dersleri (yönetim/maliyet muhasebesi gibi) öğrencilerin analitik soruları yanıtlarken kuralları, formülleri ve standartları uygulamalarını gerektirir. Bu durum öğrencilerde genel bir algı yerleşmesine sebebiyet vererek muhasebe dersi ve sınavlarına karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olmaktadır. Muhasebe konusundaki mevcut bakış açısını değiştirmek için eğitimci ve öğrenci kaygısının ele alınması gerekmektedir. Borja (2003, s.31), muhasebeye yeni başlayan tüm öğrencilerin, konuyu yabancı bir dil konuşmayı öğrenmek kadar zor olarak görebileceğini ve bunun öğrenciler için aşırı kaygıya yol açabileceğini ifade etmiştir.

Muhasebe öğrencileri arasında muhasebede sınav kaygı düzeyinin belirlenmesi, doğrudan araştırılmamış bir konudur. Bu çalışma, muhasebe öğrencileri arasında muhasebe sınav kaygısının önemli belirleyicilerini belirlemek için yapılmıştır. Bu sebeple öncelikle konuyla ilgili bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ise analiz kısmına geçilmiştir. Analiz kısmında muhasebe derslerini en yoğun alan muhasebe ve vergi uygulamaları bölüm öğrencileri ile gerçekleştirilen anket verileri SPSS programı aracılığıyla frekans, bağımsız t testi ve ANOVA testleri ile değerlendirilmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Brooks ve Khandker, (2002), işbirlikçi öğrenmenin, öğrenci ilgisini geliştirdiğini ve dolayısıyla aktif katılımı ve aktif öğrenmeyi desteklediğini savunmaktadır. Yazarlara göre, işbirlikçi öğrenme diğer akranlardan gelen destek sistemleri nedeniyle öğrencilerin güvenini arttırmakla birlikte öğrencilerin aktif öğrenmesi ve bilgiyi akılda tutmayı teşvik etmesi sebebiyle sınav öncesi kaygıyı azaltmaktadır.

Agarwal (2009), muhasebe sınav türlerine ilişkin yapmış olduğu çalışmada; sınavların, öğrencilerin hatırlamasını ve incelenen kavramların nispeten daha az

uygulamasını gerektiren olgusal sorulardan oluştuğunu belirtmiştir.

Varıcı ve Bulut (2015), çalışmalarında öğrencilerin cinsiyete göre sınav kaygısı algıları arasında bir farklılık tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin sınav kaygılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca yazarlar endişe faktörü arttıkça ders konusundaki negatif tutumların da arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Jonick, Schneider ve Boylan (2017), çoktan seçmeli veya doldurmalı yanıt olarak biçimlendirilen sınav sorularının, muhasebe dersinde öğrencilerin performansını etkileyip etkilemediğini araştırmışlardır. Çoktan seçmeli formatta soruları cevaplayan öğrencilerin, aynı soruları doldurma-cevap formatında cevaplayan öğrencilerden önemli ölçüde daha iyi performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Yazarlar, muhasebe öğrencilerinin sınav performansının soru formatından etkilendiği sonucuna varmışlardır.

Shauki ve Benzie (2017), Avustralya lisansüstü muhasebe öğrencilerinin öz-yönetim becerilerini araştırmak için sözlü sunum ödevi kullanmıştır. Sözlü sunumlar profesyonel olarak kaydedilerek öğrenci grupları, öğretmenler ve eğitmen tarafından değerlendirilmiştir. Projeyle ilgili öğrenci yanıtlarını toplamak için açık uçlu anket soruları kullanılmıştır. Öğrenciler, öz-yönetimin sözlü sunum yapma konusunda rahatlık ve güvenlerini geliştirdiğini ve iyileştirme fırsatları konusundaki farkındalıklarını artırdığını bildirmiştir.

Kuruçay ve İnan (2017), Çalışmalarında işbirlikçi öğrenme stratejileri etkin bir şekilde uygulanırsa fakültenin öğrenme çıktılarını ve öğrencilerin 'zor dersler' ile ilgili deneyimlerini ilerletebileceğini savunmuştur.

Kutlu vd. (2017), çalışmalarında Kafkas Üniversitesinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerle muhasebe eğitiminde ölçme ve değerlendirme konulu bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Öğrenci görüşlerine göre muhasebe sınavlarında, sınav yerine ödev verilmesinin daha iyi olacağı ve sınavların bilgiye yönelik değil ezbere dayalı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Karavardar ve Paça (2019), çalışmalarında öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik endişelerini tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışma sonucunda kız öğrencilerin endişe durumu daha yüksek bulunmuştur. Yazarlara göre öğrenci muhasebe dersi ile ilk kez tanıştığında endişe duysa da, zamanla bu derste kendilerini daha rahat hissetmektedirler.

Ay vd. (2020), çalışmalarında, öğrencilerin muhasebe sınav notları ve genel

akademik ortalamaları düşükse muhasebe dersine yönelik algı ve tutumlarının da olumsuz olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Ahmetoviç vd. (2020), çalışmalarında öğrencilerde en az kaygıyı oluşturan unsurun öğretim üyesinin dersi anlatım biçimi olduğunu, en çok kaygıyı oluşturan unsurun ise soru-cevap biçimi olduğunu belirtmişlerdir.

Nsor-Ambala (2020), ikinci sınıf işletme öğrencilerinin maliyet ve yönetim muhasebesi derslerine yönelik olarak sınav türünün sınav puanları, kaygı ve bilginin kalıcılığı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Sınavda öğrencilere kitaptan yararlanma serbestliği, kitaptan yararlanma yasağı ve kopya kağıdı şeklinde not kullanımı serbestliği tanımıştır. Her sınavdan önce öğrencilerin kaygılarını ise "hiç kaygılı değil" ile "çok kaygılı" arasında değişen beş puanlık ölçekte değerlendirmeleri istenmiştir. Yazarlar, kopya kağıdı kullanımının daha yüksek sınav puanlarına, daha düşük sınav öncesi kaygıya ve daha yüksek bilgi kalıcılığına yol açtığı sonucuna varmışlardır.

Karakoç (2020), Yapılan çalışmada öğrencilerin derin öğrenme yöntemine daha fazla eğilimli olduğu görülmüştür. Buna göre yazar, muhasebe eğitiminde sorgulayarak öğrenmenin yaygınlaştığı ezberden uzak, öğrenme eğiliminde olan öğrenciler yetiştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğrencilerin zorlandıkları derslerde veya gelecek ile ilgili durumlarında kaygı ortaya çıkabilmektedir. Bu çalışma muhasebe eğitiminin, stratejik bir rekabet avantajı yaratma aracı olarak değerlendirilmesi amacına bağlı olarak, öğrencilerin muhasebe sınavlarına olan algılamaları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması bakımından önemlidir. Bu çalışmanın amacı Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda okuyan muhasebe ve vergi uygulamaları bölümü öğrencilerinin muhasebe sınavlarına yönelik kaygı nedenlerinin tespit edilmesi ve demografik faktörlere göre kaygı durumlarının değişip değişmediğinin incelenmesidir.

Bu çalışmanın yazında ilkler arasında olabileceği ve değişkeni farklı bağlamlarda farklı bölüm öğrencilerine uygulanacak araştırmalara esin kaynağı olabileceği ümit edilmektedir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmada kullanılan veriler, anket tekniği ile Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünde okuyan öğrencilerden elde edilmiştir. Bu bağlamda, söz konusu bölümde okuyan öğrenciler araştırmanın evreni olarak kabul edilmiştir. 2021- 2022 eğitim öğretim yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümüne kayıtlı 1. Sınıf öğrencisi 131, 2. Sınıf öğrencisi 170 olmak üzere toplam 301 öğrenci bulunmaktadır.

Evren büyüklüğü 301 olarak alındığında aşağıdaki formüle göre örneklem büyüklüğü (n) en az 168 olmalıdır. Bu büyüklükteki bir örneklem büyüklüğünün %95 güven düzeyinde evreni temsil gücünün olacağı söylenebilecektir (Hayran, 2012, s.42).

Örneklem hacmi (n) = N.(t2.p.q) / (d2.(N-1) + (t2.p.q)

(N: evren büyüklüğü (301) ; t: ∞ serbestlik derecesinde teorik t tablo değeri (1,96); p: incelenen olayın gerçekleşme olasılığı (0,5); q:incelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı (0,5); pxq: varyans (0,25) d: kabul edilen örnekleme hatası (0,05)

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, nicel yönelimli bir araştırmadır. Bu bakımdan anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 7 ifade içeren demografik özelliklere yönelik sorular yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde, muhasebe sınav kaygısını ölçen, 22 soru yer almaktadır. Söz konusu ölçek 5'li likert tipindedir. Anket sorularının oluşturulmasında Yılmaz (2022) çalışmasından yararlanılmıştır. Elde edilen verilere, frekans dağılımları, bağımsız t testi ve ANOVA testi uygulanmıştır. Çalışmanın Cronbach Alpha değeri 0,78 olarak bulunmuştur.

Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından çalışmanın etik kurul izni 07.04.2022 tarihinde 06 sayılı 16 nolu karar ile alınmıştır.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacı ve modeli doğrultusunda test edilmek üzere 4 adet hipotez geliştirilmiştir. Bu hipotezler aşağıda verilmiştir:

H1: Öğrencilerin cinsiyeti ile muhasebe sınav kaygıları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H2: Öğrencilerin yaşı ile muhasebe sınav kaygıları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H3: Öğrencilerin sınıf düzeyi ile muhasebe sınav kaygıları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H4: Öğrencilerin mezun olduğu lise türü ile muhasebe sınav kaygıları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H5: Öğrencilerin bölümü tercih sırası ile muhasebe sınav kaygıları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H6: Öğrencilerin muhasebeye olan ilgisi ile muhasebe sınav kaygıları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

3.5. Araştırmanın Bulguları

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler

FAKTÖR	DEĞİŞKEN	N	%
Cinsiyet	Kız	115	67,6
	Erkek	55	32,4
Yaş	17-20 Yaş	51	30,0
	21-24 Yaş	105	61,8
	25-28 Yaş	9	5,3
	29 ve üzeri	5	2,9
Sınıf	1	40	23,5
	2	126	74,1
	Mezun durumunda, alttan dersi var	4	2,4
Mezun Olunan Lise	Normal Lise	23	13,5
	Anadolu Lisesi	54	31,8
	Ticaret Lisesi	67	39,4
	Diğer	26	15,3
Tercih Sırası	1-5	129	75,9
	6-10	29	17,1
	11-15	4	2,4
	16 ve üzeri	8	4,7
Muhasebe Derslerine İlgi	Hiç Sevmiyorum	22	12,9
	Sevmiyorum	14	8,2
	Ne Seviyorum Ne Sevmiyorum	54	31,8
	Seviyorum	63	37,1
	Çok Seviyorum	17	10,0
İlgi / İlgisizlik Sebebi	Muhasebenin Kendisi	103	60,6
	Derslerdeki Öğretim Üyeleri	12	7,1
	Derslerin İşleniş Biçimi Yöntemi	18	10,6
	Derslerin Sınavları	28	16,5
	Diğer	9	5,3

Tablo 1 de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik verileri yer almaktadır. Bu bilgilere araştırmaya katılan öğrencilerin %67,6'sı kız, %61,8' ise 21-24 yaş aralığındadır. %74,1' i 2. Sınıf öğrencisidir. %39,4'ü ticaret lisesi mezunudur. Öğrencilerin %75,9' u bu bölümü tercih ederken 1-5 aralığındaki tercih sıralamasını tercih etmişlerdir. Öğrencilerin %37,1'i muhasebe derslerini sevdiğini ifade etmiştir. %60,6'sı ise muhasebeye olan ilgi/ilgisizliğin sebebinin muhasebenin kendisinden kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Tablo 2. Öğrencilerin Önermelere Katılım Derecesi

Önermeler	N	Ortalama	Standart Sapma
1.Muhasebe sınavlarına girmeden sınıf geçmenin ve başarılı olabilmenin bir yolu olmasını isterdim.	170	3,35	1,55
2.Muhasebe sınavlarında başarılı olmak, diğer sınavlarda kendime güvenimin artmasına sebep olur.	170	3,94	1,08
3.Ders hocasının derste muhasebeye yönelik soru sormasından nefret ederim.	170	1,97	1,10
4.Eğer muhasebe dersinde sınavlar olmasıydı dersleri daha iyi öğreneceğimden emindim.	170	2,88	1,62
5.Muhasebe sınavlarının uygulamalı olmasını isterdim.	170	3,74	1,42
6.Muhasebe sınavlarında dersin hocasını görememek beni endişelendirir.	170	3,25	1,30
7.Muhasebe sınavları insanın gerçekten ne kadar bildiğini göstermez.	170	3,36	1,56
8.Muhasebe sınavları sırasında bazen gerçekten bildiklerimi unutacak kadar heyecanlanıyorum.	170	3,29	1,44
9.Eğer muhasebe sınavlarına tek başıma girsem ve zamanla sınırlanmamış olsam çok daha başarılı olacağımı düşünüyorum.	170	3,51	1,32
10.Kendi notumu arkadaşlarıma söylemeden önce onların kaç aldığını bilmek isterim.	170	3,11	1,48
11.Sınıf geçmek için sınava girmektense muhasebe derslerinde ödev hazırlamayı tercih ederim.	170	3,28	1,53
12.Sınavı değerlendiren ders hocalarının bazı öğrencilerin sınavda çok heyecanlandıklarını bilmelerini ve bunu sınavı değerlendirirken dikkate almalarını isterim.	170	3,56	1,28
13.Önemli problemlerden biri, muhasebe dersinin sınavına tam olarak hazırlanıp hazırlanmadığımı bilememektir.	170	3,34	1,08
14.Muhasebe sınavından sonra çoğunlukla yapmış olduğumdan daha iyi yapabileceğimi düşünürüm.	170	3,87	1,05
15.Muhasebe dersine çalışmak matematik dersine çalışmak gibidir.	170	3,61	1,30
16.Muhasebe sınavına girmek matematik sınavına girmek gibidir.	170	3,54	1,31
17.Muhasebe sınavıyla ilgili endişelerim çoğunlukla tam olarak hazırlanmamı engeller.	170	3,06	1,37
18.İyi bir ezber yapılırsa muhasebe derslerinin sınavlarında başarılı olunur.	170	3,14	1,24
19.Sınav sonuçları açıklanmadan önce kendimi çok endişeli ve huzursuz hissederim.	170	3,42	1,26
20.Muhasebe derslerinden başarılı olmak için iyi bir ezbere sahip olunmalıdır.	170	3,15	1,24
21.Muhasebe sınavlarında hesap makinası kullanmayı bilmediğim için sıkıntı yaşarım.	170	2,52	1,45
22.Muhasebe dersini dinlerken anlıyorum, ancak sınavda yapamıyorum.	170	3,18	1,34

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe sınav kaygılarını anlamaya yönelik oluşturulan önermelere katılım dereceleri yer almaktadır. Öğrencilerin en yüksek katılım gösterdiği önermenin 3,94 ortalama ile

"muhasebe sınavlarında başarılı olmak, diğer sınavlarda da kendime güvenimin artmasına sebep olur" önermesidir. En düşük katılım gösterilen önerme ise 1,97 ortalama ile "Ders hocasının derste muhasebeye yönelik soru sormasından nefret ederim" önermesi olmuştur. Genel olarak önermelere katılım dereceleri incelendiğinde 13 önermenin 2,88 ile 3,42 aralığında yer aldığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin bu konudaki kararsızlığına işaret etmektedir.

Tablo 3. Sınav Kaygı Ölçeğinin Cinsiyete Göre Bağımsız T Testi ile Analizi

Faktör	Cinsiyet	N	Ort.	S.S	P
Muhasebe sınavlarında başarılı olmak, diğer sınavlarda kendime güvenimin artmasına sebep olur.	Kadın	115	4,01	,85	,000
	Erkek	55	3,80	1,44	
Sınavı değerlendiren ders hocalarının bazı öğrencilerin sınavda çok heyecanlandıklarını bilmelerini ve bunu sınavı değerlendirirken dikkate almalarını isterdim.	Kadın	115	3,66	1,05	,000
	Erkek	55	3,36	1,66	
Sınav Kaygısı Ölçeği Genel Toplam	Kadın	115	3,34	1,27	,291
	Erkek	55	3,12	1,39	

Tablo 3'de yer alan analiz bulgularına göre, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları arasında cinsiyete göre istatiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınavlarına ilişkin kaygılarının cinsiyetleri açısından farklılık gösterdiğini belirten H1 hipotezi red edilmiştir. Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden cinsiyete göre anlamlı farklılık, muhasebe sınavındaki başarının diğer sınavlara da yansıması ve sınav anındaki heyecana yöneliktir. Bu tutumun kız öğrencilerde daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Sınav Kaygı Ölçeğinin Yaşa Göre ANOVA Testi İle Analizi

Faktör	Yaş	N	Ort.	S.S	P
Kendi notumu arkadaşlarıma söylemeden önce onların kaç aldığını bilmek isterim.	17-20	51	2,80	1,20	,001
	21-24	105	3,39	1,53	
	25-28	9	2,67	1,58	
	29+	5	1,00	,00	
Sınav Kaygısı Ölçeği Genel Toplam	17-20	51	3,20	1,16	,053
	21-24	105	3,28	1,41	
	25-28	9	3,29	,52	
	29 +	5	3,04	,00	

Tablo 4'de yer alan analiz bulgularına göre, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları arasında yaşa göre istatiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınavlarına ilişkin kaygılarının yaşları açısından farklılık gösterdiğini belirten H2 hipotezi red edilmiştir.

Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden yaşa göre anlamlı farklılık, öğrencilerin kendi notunu söylemeden önce arkadaşlarının notunu öğrenmeye yöneliktir. Bu tutumun 17-24 yaş aralığındaki gençlerde daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencinin yaşı arttıkça sınava yönelik kaygının da azalacağı yönünde bir sonuca işaret etmektedir.

Tablo 5. Sınav Kaygı Ölçeğinin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Testi İle Analizi

Faktör	Sınıf	N	Ort.	S.S	P
Sınav Kaygısı Ölçeği Genel Toplam	1.sınıf	40	3,29	1,15	,115
	2.sınıf	126	3,31	1,36	
	Mezun durumda	4	2,00	,00	

Tablo 5'de yer alan analiz bulgularına göre, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları arasında sınıf düzeyine göre istatiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Bu sonuç doğrultusunda muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınavlarına ilişkin kaygılarının sınıf düzeyleri açısından farklılık gösterdiğini belirten H3 hipotezi red edilmiştir.

Tablo 6. Sınav Kaygı Ölçeğinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre ANOVA Testi İle Analizi

Faktör	Lise Türü	N	Ort.	S.S	P
Sınav Kaygısı Ölçeği Genel Toplam	Normal Lise	23	3,14	1,44	,205
	Anadolu Lise	54	3,41	1,16	
	Ticaret Lisesi	67	3,23	1,37	
	Diğer	26	3,22	1,19	

Tablo 6'da yer alan analiz bulgularına göre, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları arasında mezun olunan lise türüne göre istatiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Bu sonuç doğrultusunda muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınavlarına ilişkin kaygılarının mezun olunan lise türü açısından farklılık gösterdiğini belirten H4 hipotezi red edilmiştir.

Tablo 7. Sınav Kaygı Ölçeğinin Bölüm Tercih Sırasına Göre ANOVA Testi İle Analizi

Faktör	Tercih Sırası	N	Ort.	S.S	P
Muhasebe sınavından sonra çoğunlukla yapmış olduğumdan daha iyi yapabileceğimi düşünürüm.	1-5	129	3,92	1,00	,000
	6-10	29	4,14	,83	
	11-15	4	1,00	,00	
	16 ve üzeri	8	3,50	,53	
Sınav Kaygısı Ölçeği Genel Toplam	1-5	129	3,05	1,36	,138
	6-10	29	3,56	1,13	
	11-15	4	3,09	,00	
	16 ve üzeri	8	3,40	,82	

Tablo 7'de yer alan analiz bulgularına göre, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları arasında muhasebe bölümünün tercih edilme sırasına göre istatiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Bu sonuç doğrultusunda muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınavlarına ilişkin kaygılarının bölümü tercih sırası açısından farklılık gösterdiğini belirten H5 hipotezi red edilmiştir. Muhasebe bölümünü ilk sıralarda tercih eden öğrencilerin (1-5) kaygılarının daha düşük olduğu görülmektedir. Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden tercih sırasına göre anlamlı farklılık, muhasebe sınavından çıktıktan sonra daha iyi yapılabileceğinin düşünülmesine yöneliktir. Bu tutumun bölümü 1-10 aralığında tercih edenlerde daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencinin bölümü ilk sıralarda tercih etmesine bağlı olarak, muhasebeye bir ilgisi olduğunu kanıtlamaktadır. Muhasebeye ilgisi olan öğrencilerin aslında sınavı daha fazla önemsedikleri ve bu kaygıyla birlikte hata yaptıkları sonucuna işaret etmektedir.

Tablo 8. Sınav Kaygı Ölçeğinin Muhasebeye Olan İlgiye Göre ANOVA Testi İle Analizi

Faktör	Muhasebeye İlgi	N	Ort.	S.S	P
Muhasebe dersine çalışmak matematik dersine çalışmak gibidir.	Hiç Sevmiyorum	22	4,59	,50	,000
	Sevmiyorum	14	3,93	,82	
	Ne seviyorum ne sevmiyorum	54	3,63	1,26	
	Seviyorum	63	3,38	1,36	
	Çok Seviyorum	17	2,88	1,57	
Sınıf geçmek için sınava girmektense muhasebe derslerinde ödev hazırlamayı tercih ederim.	Hiç Sevmiyorum	22	4,82	,39	,000
	Sevmiyorum	14	5,00	,00	
	Ne seviyorum ne sevmiyorum	54	3,46	1,27	
	Seviyorum	63	2,43	1,34	
	Çok Seviyorum	17	2,41	1,69	
Eğer muhasebe dersinde sınavlar olmasıydı dersleri daha iyi öğreneceğimden emindim.	Hiç Sevmiyorum	22	4,27	1,57	,000
	Sevmiyorum	14	5,00	,00	
	Ne seviyorum ne sevmiyorum	54	2,63	1,26	
	Seviyorum	63	2,57	1,53	
	Çok Seviyorum	17	1,24	,43	
Sınav Kaygısı Ölçeği Genel Toplam	Hiç Sevmiyorum	22	3,83	,99	,039
	Sevmiyorum	14	3,57	,72	
	Ne seviyorum ne sevmiyorum	54	3,42	1,07	
	Seviyorum	63	3,12	1,37	
	Çok Seviyorum	17	2,37	1,11	

Tablo 8'de yer alan analiz bulgularına göre, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygıları arasında muhasebeye olan ilgiye göre istatiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Bu sonuç

doğrultusunda muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınavlarına ilişkin kaygılarının muhasebeyi sevme durumları açısından farklılık gösterdiğini belirten H6 hipotezi red edilmiştir. Muhasebe derslerini sevmeyen öğrencilerin muhasebe sınav kaygılarının derecesi daha yüksektir. Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden muhasebeyi sevme durumuna göre anlamlı farklılık, muhasebe sınavları olmadan dersin daha iyi anlaşılabileceğinin düşünülmesine yöneliktir. Bu tutumun dersi sevmeyen öğrencilerde daha fazla olduğu görülmüştür. Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden muhasebeyi sevme durumuna göre anlamlı farklılık, sınıf geçmek için muhasebe sınavları yerine ödev hazırlanabileceğinin düşünülmesine yöneliktir. Bu tutumun dersi sevmeyen öğrencilerde daha fazla olduğu görülmüştür. Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden muhasebeyi sevme durumuna göre anlamlı farklılık, muhasebe dersine çalışmanın matematik dersine çalışmak gibi olduğunun düşünülmesine yöneliktir. Bu tutumun dersi sevmeyen öğrencilerde daha fazla olduğu görülmüştür.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından çalışmanın etik kurul izni 07.04.2022 tarihinde 06 sayılı 16 nolu karar ile alınmıştır.

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe sınav kaygılarını anlamak için tasarlanan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrencilerin mezun olduğu lise türünün en fazla ticaret lisesi olduğu (%39,4) ve muhasebe bölümünün tercih sıralamasının ise en fazla 1-5 aralığında (%75,9) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %37,1'i muhasebe derslerini sevdiğini belirtmiştir. Muhasebeye olan ilgi/ilgisizliğin sebebinin ise muhasebenin kendisinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Demografik veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun ticaret lisesinden mezun olması sebebiyle muhasebe dersleri ve muhasebe sınav ortamıyla ilk kez karşılaşmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun muhasebe bölümünü ilk sıralarda tercih etmiş olması bölüme bilerek ve isteyerek geldiklerini göstermektedir. Sınav kaygısı ölçeğine yönelik önermelerde en fazla ortalamaya sahip önerme (3,94) muhasebe sınavlarda başarılı olmanın, diğer sınavlarda da kendine olan güvenin artmasına yöneliktir. Yapılan bağımsız t testine göre bu önerme ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Kız öğrencilerin bu konudaki kaygısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin muhasebe sınavlarını çok fazla önemsediklerini, bu sınavlardaki başarının öğrencide özgüven oluşmasına yol açtığı şeklinde değerlendirilebilir. Sınav kaygısının özgüvenle ilişkisini araştıran çalışmada (Turan, 2007) sınav kaygısı ile özgüven arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe sınavlarından çıktıktan sonra daha iyi yapabileceğini düşünen öğrencilerin ortalaması da (3,87) fazladır. Yapılan ANOVA testine göre bu önerme ile muhasebe bölümü tercih sırası arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Muhasebe bölümünü 1-10 aralığında tercih eden öğrencilerin bu konudaki kaygısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum sınav bitip kaygı ortadan kalktıktan sonra daha iyi bir performans sergilenebileceğini göstermektedir. Bölümü ilk sıralarda tercih eden öğrencilerin bölüme isteyerek gelmiş olması sınav notlarında da daha fazla bir beklenti içerisinde oldukları şeklinde değerlendirilebilir. Muhasebe sınav kaygısı ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak sınav heyecanına yönelik bir önerme olan 12. Önerme ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin sınavda kaygıyı oluşturan bir duygu olan heyecana daha fazla sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Turan (2007) da çalışmasında heyecanın özgüveni olumsuz yönde etkilediği sonucuna dikkat çekmiştir. Muhasebe sınav kaygısı ve yaş faktörü arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak özgüvene yönelik bir önerme olan 10. Önerme ile öğrencilerin yaşı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu duruma göre bu kaygı düzeyi 17-24 yaş arası öğrencilerde daha fazladır. Bu yaş aralığındaki öğrenciler muhasebe sınavlarında kendi notlarını söylemeden önce arkadaşlarının kaç aldığını bilmek istemektedir. 29 yaş ve üzeri öğrencilerde ise böyle bir kaygının olmadığı görülmüştür. Muhasebe sınav kaygısı ve sınıf faktörü ile mezun olunan lise faktörü arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Muhasebe sınav kaygısı ve muhasebe bölümü tercih sırası ve muhasebe bölümüne olan ilgi faktörü arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak muhasebeyi sevmeyen öğrencilerin muhasebe sınav kaygılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Muhasebe sınav kaygısına yönelik olan 11. Önerme ile muhasebeye olan ilgi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu tutumun dersi sevmeyen öğrencilerde daha fazla olduğu görülmüştür. Buna göre dersi sevmeyen öğrencilerin muhasebe sınavlarına girmektense muhasebe derslerinde ödev hazırlamayı tercih ettiği görülmektedir. Kutlu vd. (2017) çalışmalarında benzer sonuca ulaşmıştır. Muhasebe sınav kaygısını ölçen önermelerden muhasebeyi sevme durumuna göre

anlamlı farklılık, muhasebe dersine çalışmanın matematik dersine çalışmak gibi olduğunun düşünülmesine yöneliktir. Bu tutumun dersi sevmeyen öğrencilerde daha fazla olduğu görülmüştür. Muhasebenin matematikle doğrudan ilişkili olduğunu belirten faktörün öğrenci üzerindeki etkisi yanılgıdır. Muhasebede çok fazla rakam ve formüllerin kullanılması bu dersin ve sınavının matematikle ilişkilendirilmesine sebebiyet vermiştir. Yılmaz (2022) da çalışmasında benzer sonuca dikkat çekmiştir.

Muhasebe eğitiminde ve muhasebe sınavlarına yönelik olarak ortaya çıkan öğrenci sınav kaygılarını önlemek ve muhasebe eğitimini ve sınavlarını daha etkin hale getirmek adına şu önerilerde bulunulabilir:

Üniversite öğretim üyelerinin muhasebe derslerine ve sınavlarına yönelik stres ve kaygıyı azaltmak için daha yeni öğretim stilleri kullanmaları önerilmektedir. Ayrıca öğretim üyelerine, öğretim stillerinin öğrenciler üzerindeki etkisine göre farklı muhasebe derslerini öğretmek için yeni öğretim stillerini kullanmayı düşünmeleri önerilebilir.

Mali raporlama ve mali tablo analizinin yanı sıra muhasebe tarihi ve mevcut farklı muhasebe kariyerlerini içerecek şekilde muhasebe müfredatının gözden geçirilmesi, öğrencilerin daha fazla ilgisini çekebilir.

Öğrencilerin öz-yeterliklerini artırmak için, öğrencilere yeteneklerine güven duymalarına yardımcı olacak deneyimsel öğrenme fırsatı sağlayan destekleyici bir eğitim ortamı yaratmaya ihtiyaç vardır. Bu sebeple örneğin saha gezilerini muhasebe eğitimine dahil etmek, öğrencilerin uygulamalı deneyim kazanmalarını sağlayarak onların ilgisini çekip özgüvenlerinin artmasına yardımcı olabilir.

Muhasebe kavramlarının sağlam bir şekilde anlaşılması, öğrencilerin muhasebe işlemleri ve belgelerini daha iyi anlamasını sağlamaktadır. İyi bir muhasebe eğitimi, öğrencileri hem yazılı hem de sözlü iletişimde etkili iletişim kurmaya, eleştirel düşünmeye sevk etmelidir.

Son olarak muhasebe konusundaki mevcut bakış açısını değiştirmek için, muhasebe akademisyenleri tarafından öğrenci kaygısının ele alınması gerekmektedir. Çalışma sadece Fırat Üniversitesindeki öğrencilere odaklandığından, bu durum bulguların genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Genel bir değerlendirme yapabilmek için, diğer üniversitelerden ve hatta diğer ülkelerden de verilerin toplanmasına ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

Agarwal, P. (2009). *Test Expectancy And Transfer Of Knowledge With Open-Book And Closed-Book Tests* (Unpublished Master's Thesis)Washington University, ABD.

Ahmetović, E., Bećirović, S., and Dubravac, V., (2020). Motivation, Anxiety And Students Performance. *European Journal of Contemporary Education*, 9(2), 271-289.

Ameen, E. C., Guffey, D. M. and Jackson, C. (2002). Evidence Of Teaching Anxiety Among Accounting Educators. *Journal of Education for Business*, 78, 16–22.

Ay, M., Çevik Tekin, İ. ve Öztemiz, D. (2020). Önlisans Öğrencilerinin Muhasebe Dersine Karşı Tutumları Ve Başarı Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama. *Journal of Social and Humanities Sciences Research,* 7(51), 598-609.

Borja, P. M.(2003). So You've Been Asked To Teach Principles Of Accounting. *Business Education Forum*, 58(2), 30–32.

Hayran, O. (2012). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma Ve İstatistik Yöntemler*, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.

Hodapp, V. (1995). The TAI-G: A Multidimensional Approach To The Assessment Of Test Anxiety In: Schwarzer, C. and Zeidner, M. (Eds.), *Stress, anxiety, and coping in academic settings* 95–130 *Francke* Tübingen Germany

Brooks, T. J., and Khandker, A. W. (2002). A Collaborative Learning Lab: Does The Form Matter? *Contemporary Economic Policy*, *20*(3), 330–338.

Jonick, C. Schneider, J. And Boylan, D. (2017). The Effect Of Accounting Question Response Formats On Student Performance, *Accounting Education*, 26(4), 291-315.

Karakoç, M. (2020). Lisans Düzeyinde Maliyet Muhasebesi Dersi Alan Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi*, Mali Çözüm Dergisi,* 30(160), 125-142.

Karavardar, A. ve Paça, M. (2019). Muhasebe Dersine İlişkin Algı ve Kaygı: Giresun Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerinde Bir İnceleme, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi,* 10(1), 73-83.

Kruger, S. J. (2011). Students And Lecturers Perceptions Of The Effect Of Open-Book Examinations On The Learning Behaviour Of Accountancy Students. *South African Journal of Accounting Research*, *25*(1), 35–57.

Kurucay, M., and Inan, F. A. (2017). Examining The Effects Of Learner-Learner İnteractions On Satisfaction And Learning İn An Online Undergraduate Course. *Computers & Education*, *115*, 20–37.

Kutlu, H. A., Öztürk, S., Yılmaz, T., and Gerekan, B. (2017). Muhasebe Eğitiminde Ölçme Ve Değerlendirme: Öğrencilerin Bakışı Üzerine Bir Araştırma . *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (74), 15-36.

Nsor-Ambala, R. (2020). Impact Of Exam Type On Exam Scores, Anxiety, And Knowledge Retention in A Cost And Management Accounting Course *Accounting Education*, 29(1), 32-56.

Özpolat, A. (2019). *Dul Kadınlar: Toplumsal Bir Manipülasyon Örneği*. İstanbul:İdeal Kültür

Saß H, Wittchen HU, Zaudig M. (1996). *Diagnostisches und statistisches Manual Psychischer Störungen.* Hogrefe, Göttingen

Shauki, E R. Benzie, H. (2017). Meeting Threshold Learning Standards Through Self-Management In Group Oral Presentations: Observations On Accounting Postgraduate Students *Accounting Education,* 26 (4), 358-376.

Turan-Başoğlu, S. (2007). *Sınav Kaygısı İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Erinlik Döneminde* İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Maltepe Üniversitesi, İstanbul

Varıcı, İ. ve Bulut, E. (2015). Muhasebe Dersine Yönelik Endişeler ve Tutumlar: Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 19 (3), 293-314.

Yılmaz, H. (2022). *Muhasebe Eğitiminde Yanılgıların Analizi,* Ölçek *Geliştirme* Çalışması*,* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Selçuk Üniversitesi, Konya.